

PROTOCOL GEDRAGSREGELS ZWEMBADEN

Opgesteld door de Projectgroep Agressie zwembaden ten behoeve van de zwembaden in de politieregio's Hollands Midden en Haaglanden

Vastgesteld te Leiden op 2 april 2002
Gewijzigd op 23 april 2002

Aangepast voor de VOB te Haastrecht en Stolwijk op 12 februari 2007

Voor informatie over landelijke implementatie van het Protocol Gedragsregels Zwembaden kunt u zich wenden tot de Vereniging Sport & Gemeenten:
www.lc.nl of www.sportengemeenten.nl

INHOUD

1	VOORWOORD.....	4
1.1	INLEIDING	4
2	AGRESSIE IN ZWEMBADEN, EEN TOELICHTING OP DE BESTAANDE SITUATIE	6
2.1	AGRESSIE IN DE ZWEMBADEN ZELF	6
2.2	REGISTRATIE.....	6
3	DOELFORMULERING	7
4	MAATREGELLEN.....	8
4.1	HUISREGELS.....	8
4.2	PRAKTISCHE VAARDIGHEDEN (WAARONDER OOK ATTITUDE)	8
4.3	STANDAARDPROCEDURE VOOR PRAKTISCH OPTREDEN	8
4.3.1	<i>Procedure hoe te handelen bij incidenten</i>	8
4.3.2	<i>Maatregelen</i>	9
4.3.3	<i>Identificeren</i>	9
4.4	COMMUNICATIE.....	10
4.5	REGISTRATIE.....	10
5	JURIDISCH KADER	12
5.1	MOGELIJKHEDEN / BEVOEGDHEDEN.....	12
5.2	PRIVAATRECHTELIJK / STRAFRECHTELIJK / BESTUURSRECHTELIJK	12
5.3	SCHADEVERGOEDING.....	13
5.4	BEZWAAR	13
6	EVALUATIE.....	13
7	AANBEVELINGEN	14
8	ONDERTEKENING.....	15

1 Voorwoord

Personeel en gebruikers van bijna ieder zwembad in Nederland hebben wel te maken met overlast en onveiligheid door bezoekers. De ernst van de overlast verschilt, maar kan oplopen tot intimidatie en geweldpleging. Ook de frequentie van overlast kan per zwembad verschillen. Dit kan leiden tot bezoekersterugloop en tot onaangename en bedreigende situaties voor de bezoekers en het betrokken personeel.

Vereniging Sport en Gemeente (vroeger LC Nederlands Instituut voor lokale Sport&Recreatie) coördineert de landelijke implementatie en evaluatie van het Protocol Gedragsregels Zwembaden, met medewerking van het Expertise-Team PGZ. Het Protocol Gedragsregels Zwembaden heeft zijn waarde bewezen. Er gaat een bijzonder sterke preventieve werking van uit en personeel voelt zich gesterkt in het handhaven van een 'vrolijke en veilige' sfeer in het zwembad.

Duidelijke regels komt de sociale veiligheid, maar zeker ook de zwemveiligheid ten goede. Inmiddels maken vele politieregio's en zwembaden deel uit van het samenwerkingsverband.

In de politieregio Hollands-Midden geldt voor een aantal zwembaden dat zij te maken hebben met overlast van bezoekers. Verschillende zwembaden hebben huisregels opgesteld. Voor de handhaving van de veiligheid en de openbare orde zit daar echter een beperking aan. Bezoekers die bestraft worden met een toegangsverbod in 'zwembad A' konden zonder problemen terecht in 'zwembad B'. Via de politie worden gegevens over toegangsverboden uitgewisseld.

Bij het protocol aangesloten zwembaden geldt: 'In één zwembad er uit, dan in alle aangesloten zwembaden niet meer welkom'! Zodoende wordt migratie van het probleem voorkomen. De zwembaden die deelnemen aan het Protocol Gedragsregels Zwembaden geven aan dat zij overlast een halt toe roepen, waarde hechten aan verbeteren van de zwemveiligheid en hun collega's in de zwembadbranche ondersteunen. De werking van het protocol overschrijdt de grenzen van de regio!

Voor het oplossen van overlastproblematiek is nauwe onderlinge samenwerking tussen zwembaden, de plaatselijke politie en justitie een eerste vereiste.

Met de politie worden vaste afspraken gemaakt hoe te reageren op de verschillende ongewenste situaties die kunnen ontstaan in het zwembad.

In navolging van vele andere zwembaden heeft ook het Vlister Openlucht Baden (VOB) bestuur tot invoering van dit protocol besloten.

De samenwerkende zwembaden die gebruikmaken van dit protocol in de politieregio Hollands-Midden staan vermeld op de achterzijde van het ontzeggingformulier.

[Back to TOC](#)

1.1 Inleiding

Het voorliggende Protocol Gedragsregels Zwembaden geeft een beschrijving van het juridische kader waarbinnen door allen die betrokken zijn bij de preventie een aanpak van overlast in zwembaden kan worden opgetreden. In het protocol staat wie wat doet, met

welke reden, op welk moment en in samenwerking met welke partijen om te komen tot een effectieve aanpak. Dit protocol is derhalve geschikt voor politie, justitie en het management en de medewerkers van zwembaden. De uitingsvormen zijn publieksvriendelijk en begrijpelijk.

[Back to TOC](#)

2 Agressie in zwembaden, een toelichting op de bestaande situatie

2.1 Agressie in de zwembaden zelf

Jaarlijks registreren de ca. 1300, voor het publiek toegankelijke zwembaden in Nederland, meer dan 150 miljoen bezoeken. Zwemmen is dan ook een `life time sport` die door zowel jong als oud wordt beoefend. Uit onderzoek is gebleken dat de bezoekers vanwege hun kinderen, vooral voor het plezier en de gezondheid, de zwembaden bezoeken. Zwembaden zijn dus niet alleen van belang vanwege zwemlessen, ook vanuit recreatief oogpunt zijn ze populair.

Zwembaden krijgen steeds vaker te maken met agressieve bezoekers. Vaak gaat het om jongeren in de leeftijdscategorie van ca. 10 tot 18 jaar, zowel van autochtone als van allochtone afkomst. Diefstal, discriminatie, dronkenschap, molestatie, seksueel geweld, kortom het niet naleven van de geldende normen en regels, komen vooral bij het recreatief zwemmen vaker voor.

Een relatief kleine groep bezoekers maakt het voor de andere klanten onaangenaam om het zwembad te bezoeken. Bovendien zorgt het gedrag van deze groep ervoor dat het personeel zijn heil elders zoekt.

De zwembadmedewerker wil niet langer het mikpunt zijn van scheldpartijen, bedreigingen en soms zelfs mishandeling.

Hoewel de verschillende managers het probleem op allerlei creatieve manieren (willen) aanpakken, heeft dit vooralsnog onvoldoende resultaat opgeleverd. Ondanks de vaak goede samenwerking tussen de zwembaden en politie, is er nog altijd sprake van overlast gevend gedrag van jongeren.

De agressie in zwembaden beperkt zich niet alleen tot de randstedelijke gebieden. Alleen door een gezamenlijke regelgeving, gedragsregels en strafmaatregelen, onderschreven door alle betrokken partijen, is een effectieve bestrijding van agressie in zwembaden mogelijk.

[Back to TOC](#)

2.2 Registratie

Zwembaden registreren de gebeurtenissen tot nu toe in een soort dagboek. Zij hebben de ervaring dat deze vorm van registratie niet voldoende is om zicht te krijgen op de totale problematiek.

Nieuwe vorm van registratie is omschreven in [4.5](#)

[Back to TOC](#)

3 Doelformulering

Zwembaden, gemeenten, politie en justitie willen bereiken dat iedere bezoeker van een zwembad vrolijk en veilig kan zwemmen. Het protocol is opgesteld voor de zwembaden in de aangesloten politieregio. Het is van belang dat de gedragsregels voor alle (publieke) zwembaden in de politieregio gelden en dat actief gebruik wordt gemaakt van communicatiemiddelen. Hiermee wordt de herkenbaarheid vergroot. Voor het publiek is duidelijk wat de algemene regels zijn. Er wordt in het protocol ruimte voorbehouden voor eigen huisregels per zwembad.

[Back to TOC](#)

4 Maatregelen

4.1 Huisregels

Naast de algemeen geldende huisregels die door middel van de pictogrammen zijn aangegeven, kunnen de zwembaden nog specifieke huisregels ontwikkelen die in het zwembad van toepassing zijn. Deze moeten wel kenbaar gemaakt worden.

[Back to TOC](#)

4.2 Praktische vaardigheden (waaronder ook attitude)

Wie het risico loopt om slachtoffer te worden van agressie of geweld doet er goed aan om te investeren in de eigen veiligheid. Dit geldt ook voor het personeel van de zwembaden. Wie investeert in het vergroten van de weerbaarheid verkleint de kans op nadelige gevolgen als hij of zij slachtoffer wordt van agressie of geweld. Hier is een belangrijke taak voor de werkgever weggelegd. Veiligheidszorg is een gezamenlijke zorg. Van de werkgever en van alle medewerkers. Veiligheidszorg is ook een zaak van lange adem. De kous is niet af met een enkele personeelsbijeenkomst. Voor bovenstaande aandachtspunten zijn opleidingen gemaakt om met agressie en geweld om te gaan. Deze opleidingen zijn een goed voorbeeld van de wijze waarop werkgevers en werknemers hun gemeenschappelijkheid nemen voor een belangrijk aspect van de werkomstandigheden. Het staat of valt echter niet met opleidingen alleen. Het constant elkaar aanspreken op veiligheid en het geleerde regelmatig middels bijscholing onderhouden is wellicht nog belangrijker.

[Back to TOC](#)

4.3 Standaardprocedure voor praktisch optreden

4.3.1 Procedure hoe te handelen bij incidenten

1. Alle incidenten worden direct door het betrokken personeel in het logboek geregistreerd.
2. De manager of diens vervanger van het zwembad legt bezoekers die de huisregels overtreden, conform de in [4.3.2](#) gestelde maatregelen, een toegangsverbod op.
3. In het geval van strafbare feiten dient door de politie een proces-verbaal te worden opgemaakt en ingezonden te worden aan het Openbaar Ministerie. Dit laat onverlet dat tevens een toegangsverbod kan worden opgelegd. De manager of diens vervanger ondersteunt zo nodig het slachtoffer bij het doen van aangifte.
4. Het door de manager of diens vervanger opgelegde toegangsverbod geldt voor alle aangesloten zwembaden. De betrokken zwembaden worden met naam en adres genoemd in het verbod (achterkant formulier).
5. Het toegangsverbod bevat de personalia van de overtreder van de huisregels.
6. Het toegangsverbod dient persoonlijk aan de overtreder te worden uitgereikt. Bij niet accepteren kan het toegangsverbod ook mondeling aangezegd worden. Hiervan wordt melding gemaakt op het registratieformulier. Indien mogelijk dient als bewijs van uitreiking een handtekening van de overtreder te worden geplaatst op het toegangsverbod of op apart aangehecht formulier. Indien het toegangsverbod alleen mondeling kan worden meegedeeld is het van belang om op het registratieformulier de personalia van eventuele getuigen te vermelden. Als

- er sprake is van een minderjarige wordt de brief verzonden aan de ouders of verzorgers van de minderjarige (zover bekend). Het origineel van het toegangsverbod wordt aan de overtreder meegegeven. De politie en het zwembad krijgen een kopie.
7. De politie vermeldt in het politieregistratiesysteem, via een mutatie, de uitreiking van het toegangsverbod.
 8. Indien de bezoeker het toegangsverbod overtreedt, wordt de politie ingeschakeld.
 9. Nadat de manager of diens vervanger van het zwembad de overtreder gesommeerd heeft te vertrekken en deze daaraan geen gehoor heeft gegeven, maakt de Politie proces-verbaal op in het kader van huisvredebreuk en verwijderd de overtreder.
 10. Het proces verbaal en het toegangsverbod wordt toegezonden aan het OM.

[Back to TOC](#)

4.3.2 Maatregelen

Aard van de overtreding	Toegangsverbod	Inschakelen politie
Herhaaldelijk niet opvolgen van aanwijzingen personeel (huisregels)	1 – 14 dagen	Ter beoordeling zwembad
Belediging personeel (schelden, grove taal)	1 – 14 dagen	Ter beoordeling zwembad
Dronkenschap	1 – 14 dagen	Ter beoordeling zwembad
Bedreiging personeel (verbaal / non verbaal)	Max. 1 jaar	Ja
Discriminatie personeel (opmerkingen en gedrag)	Max. 1 jaar	Ja
Discriminatie bezoekers (opmerkingen en gedrag)	Max. 1 jaar	Ja
Diefstal	Max. 1 jaar	Ja
Molestatie personeel (lijfelijk geweld, vechtpartij)	Max. 2 jaar	Ja
Molestatie bezoekers (lijfelijk geweld, vechtpartij)	Max. 2 jaar	Ja
Aanranding / verkrachting / seksuele intimidatie / pedofilie	Max. 5 jaar	Ja

De maatregelen zijn richtlijnen. Per gebeurtenis kan volgens de richtlijn de duur van het toegangsverbod bepaald worden. Naast het toegangsverbod opgelegd door zwembaden kan ook de strafrechter een toegangsverbod opleggen. Civiele en strafrechtelijke uitsluiting kunnen naast elkaar bestaan. Wel dient daarbij goed bekeken te worden of beide uitsluitingen op elkaar aansluiten.

[Back to TOC](#)

4.3.3 Identificeren

In het geval er sprake is van vermoeden van een strafbaar feit wordt door de manager of diens plaatsvervanger de politie ingeschakeld. Deze kan gebruikmaken van de bevoegdheden die opgenomen zijn in de wetboeken van Strafrecht en Strafvordering om achter de identiteit van betrokkene te komen.

[Back to TOC](#)

4.4 Communicatie

Al bij het betreden van het perceel, voordat men bij de kassa is, moet duidelijk zijn dat er huisregels van toepassing zijn. Dit kan geschieden door aan de toegangsdeur het affiche met de pictogrammen aan te brengen en op verschillende plaatsen in het zwembad en / of (kleed-) accommodatie affiches op te hangen, eventueel aangevuld met flyers bij de kassa.

Daarnaast dient in het werkoverleg met het personeel de huisregels een vast aandachtspunt te vormen. Het door communiceren van de ontzeggingen van de bij het protocol aangesloten zwembaden is de verantwoordelijkheid van het zwembad zelf.

[Back to TOC](#)

4.5 Registratie

Hieronder is het registratieformulier opgenomen.

[Back to TOC](#)

Registratieformulier

DAG:	X	DATUM:	TIJD:	AARD VAN DE OVERTREDING	X	LOCATIE	X
Maandag				Niet opvolgen van aanwijzingen personeel		In de garderobe	
Dinsdag				Belediging van personeel / bezoekers		In de doucheruimte	
Woensdag				Dronkenschap / onder invloed		In het zwembad	
Donderdag						Op het buitenterrein	
Vrijdag				Bedreiging personeel	AANGIFTE	Bij de receptie / ontvangst	
Zaterdag				Molestatie personeel	AANGIFTE	Parkeerplaats / fietsenstalling	
Zondag				Bedreiging / molestatie bezoekers	AANGIFTE	Overig, namelijk ...	
 				Discriminatie personeel	AANGIFTE		
				Discriminatie bezoekers	AANGIFTE	Overlast van individu	
				Diefstal	AANGIFTE	Groepsoverlast (tot 10 personen)	
				Aanranding / verkrachting / seksuele intimidatie	AANGIFTE	Groepsoverlast (> 10 personen)	
				Andere strafbare feiten	AANGIFTE		

X = aankruisen wat van toepassing is.

n.b. de strafmaatregel wordt uitgevaardigd door de manager of diens plaatsvervanger.

INGEVULD DOOR:		
(DAG) TEAMLEIDER		
PERSOONSGEGEVENS VAN OVERTREDER BEKEND:	JA / NEE	BEKEND BIJ:
PERSOONSGEGEVENS VAN SLACHTOFFER BEKEND:	JA / NEE	BEKEND BIJ:
CONTACT MET POLITIE GEHAD:	JA / NEE	TIJDSTIP MELDING:
		TIJDSTIP POLITIE AANWEZIG:
SPRAKE VAN DIRECTE AANGIFTE:	JA / NEE	
VIDEOBAND/FOTO VEILIG GESTELD*	JA / NEE	

Denk bij aan het veiligstellen van de foto op de PC van ons veiligheidssysteem

IN TE VULLEN DOOR DE MANAGER OF DIENS VERVANGER			
ACTIE ONDERNOMEN:	JA / NEE	WELKE:	
TOEGEPASTE STRAFMAATREGEL:	STRAF:	DATUM TOEKENNING:	

5 Juridisch kader

5.1 *Mogelijkheden / bevoegdheden*

De manager of diens plaatsvervanger kan ter handhaving van de huisregels van het zwembad overtreders tijdelijk de toegang ontzeggen. Dit gebeurt door middel van het uitreiken van het ontzeggingsformulier. Hiermee wordt de overtreder de toegang tot alle deelnemende zwembaden in de regio ontzegd. De politie krijgt een kopie van de uitgereikte brief. De politie maakt aantekening van het toegangsverbod in het registratiesysteem. Als een bezoeker met een opgelegd toegangsverbod zich desondanks toch in het zwembad bevindt, kan deze alsnog door de manager of diens vervanger verwijderd worden. Als betrokkene weigert weg te gaan, is er sprake van huisvredebreuk. De politie kan dan proces verbaal opmaken.

Als er sprake is van een strafbaar feit (zie schema [4.3.2](#)) dan dient de manager of diens vervanger de politie in te schakelen. Daarnaast zal de manager of diens plaatsvervanger, voor zover dit binnen zijn bevoegdheid ligt aangifte doen. Tevens dient de manager of diens plaatsvervanger in voorkomende gevallen een mogelijk slachtoffer te ondersteunen bij het doen van aangifte. Medewerkers van het zwembad die slachtoffer zijn van een strafbaar feit worden eveneens gestimuleerd aangifte te doen. De manager of diens vervanger kan in zulk een geval de verdachte van een strafbaar feit ook de toegang tot het zwembad voor een periode ontzeggen.

[Back to TOC](#)

5.2 *Privaatrechtelijk / strafrechtelijk / bestuursrechtelijk*

Overtreding van deze huisregels levert op zich geen strafbaar feit op. Met het betreden van de accommodatie dient de bezoeker zich te houden aan de huisregels. In de huisregels wordt opgenomen dat bij overtreding ervan de toegang voor een bepaalde periode ontzegd kan worden.

Er kan sprake zijn van een strafbaar feit als er wettelijke bepalingen worden overtreden. Dit is bijvoorbeeld het geval als er zich feiten voordoen die huisvredebreuk (138 Sr.) opleveren of als anderszins bepalingen van het Wetboek van Strafrecht worden overtreden (bijv. 184 Sr; het niet voldoen aan een bevel etc. of bijv. zedendelicten). Als een bezoeker een opgelegd toegangsverbod overtreedt, zal de manager of diens vervanger de bezoeker sommeren om het zwembad te verlaten. Als de bezoeker hier geen gevolg aan geeft wordt door de politie proces-verbaal opgemaakt wegens huisvredebreuk. Op basis van wetgeving, richtlijnen en jurisprudentie is artikel 138 Wetboek van Strafrecht in deze gevallen van toepassing. Een zwembad kan aangemerkt worden als een besloten lokaal in de zin van art.138. Analoog aan bestaande jurisprudentie (Hoge Raad, 14 december 1982, nr. 74431 met conclusie van A-G. mr. Rummelink) is een zwembad in gebruik bij de zwembaddirectie of een gemeentebestuur welke rechthebbende is. Weliswaar is een zwembad voor iedereen toegankelijk, maar de openstelling geschiedt niet zonder voorwaarden.

Bezoekers dienen een toegangsbewijs te kopen, het zwembad is op vaste tijden geopend en bezoekers dienen zich aan de voor het zwembad vastgestelde voorwaarden te houden.

Iemand die zich niet aan de voorwaarden houdt, waaronder hij het recht op aanwezigheid heeft gekregen, kan de aanzegging krijgen dat hij zich moet verwijderen en zal daaraan moeten voldoen. Bij voetbalstadions kan, volgens de "aanwijzing bestrijding voetbalvandalisme en –geweld", ook een toegangsverbod worden opgelegd. Overtreding hiervan levert volgens de richtlijn een overtreding op van artikel 138 Wetboek van Strafrecht. Qua functie is een zwembad te vergelijken met een voetbalstadion.

Momenteel staat in de huisregels van zwembaden regelmatig een verwijzing naar (niet nader benoemde) bepalingen uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) die van toepassing zouden zijn. Waarschijnlijk doelen de zwembaden hiermee op artikelen die "hinderlijk gedrag bij of in voor publiek toegankelijke ruimten" regelen. In de opsomming van dat betreffende artikel komt het woord zwembad niet voor. In het model APV komt het woord zwembad helemaal niet voor. Aangenomen mag worden dat in geen enkele APV het woord zwembad voor komt. Het betreffende artikel lijkt vooral bedoeld om het nodeloos rondhangen e.d. in en rond het voor het publiek toegankelijke gebouwen te bestrijden.

Wat zijn voor publiek toegankelijke ruimten? In de betreffende APV wordt daarvan geen definitie gegeven. Wel kan verwezen worden naar artikel 1 van de Wet openbare manifestaties. Die wet stelt dat een openbare plaats een plaats is die krachtens bestemming of vast gebruik openstaat voor het publiek, met uitzondering van een kerk e.d. Gezien het bovenstaande lijkt de APV geen goede kapstok te zijn voor de bestrijding van agressie in zwembaden.

[Back to TOC](#)

5.3 Schadevergoeding

Voor het geval er schade is veroorzaakt, zijn er voor de invordering daarvan verschillende wettelijke procedures voorhanden. Eventuele materiële en immateriële schade kunnen bijvoorbeeld door voeging in een strafzaak verhaald worden (Wet Terwee). Door zowel het zwembad als het slachtoffer kan op civiel rechtelijke voet schadevergoeding worden geëist van betrokkene - of bij diens minderjarigheid - van ouders/voogden.

[Back to TOC](#)

5.4 Bezwaar

Als degene die een toegangsverbod opgelegd heeft gekregen het daar niet mee eens is, kan betrokkene voor wat betreft dit verbod, op grond van de klachtenregeling die van toepassing is in het betreffende zwembad een klacht indienen bij de directie van het zwembad. Het indienen van een dergelijke klacht heeft geen schorsende werking.

[Back to TOC](#)

6 Evaluatie

Een jaar na invoering zal in de politieregio Zeeland de werking van het Protocol Gedragsregels zwembaden besproken worden. Ten behoeve van deze eerste evaluatie is geen nulmeting verricht. Bekeken zal worden hoe een en ander functioneert. LC zal de landelijke evaluatie van het Protocol Gedragsregels Zwembaden op zich nemen.

[Back to TOC](#)

7 Aanbevelingen

- A. In de collectieve arbeidsovereenkomsten voor de zwembaden dienen afspraken over "veiligheidszorg binnen de zwembaden" opgenomen te worden. Deze aanbeveling heeft vooral betrekking op het verplicht volgen van cursussen omgaan met agressie en geweld, als het onderhouden van de aangeleerde vaardigheden.
- B. De toepassing van het Protocol Gedragsregels Zwembaden dient een vast agendapunt te zijn voor het werkoverleg bij zowel de zwembaden, als bij de politie en het Openbaar Ministerie.
- C. Het gebruik van het Protocol Gedragsregels Zwembaden door anderen kan alleen integraal gebeuren. Dat betekent dat alleen het vignet van het project overnemen niet toegestaan is. Het gebruik van het document dient te geschieden op het niveau van politieregio.

[Back to TOC](#)

8 Ondertekening

Bij deze verklaren de ondertekenende partijen medewerking te verlenen bij de uitvoering van dit protocol.

Namens de gemeente Vlist	
Burgemeester Vlist mw. A.Z. Evenhuis-Meppelink	Datum:
	Plaats:

Namens de Politie Hollands Midden	
Wijkagent gemeente Vlist Dhr. Haverland	Datum:
	Plaats:

Namens de Vlister Openlucht Baden	
Bestuursvoorzitter Dhr. Jeroen Crossen	Datum:
	Plaats: